

AJä

24.11.2014

POISTUMISKOE

Tämä ohje käsittelee pelastuslain 379/2011 20 § mukaisen poistumiskokeen suunnittelemista ja toteuttamista.

Poistumiskoe liittyy *hoitolaitosten ja palvelu- ja tukiasumisen kohteiden* poistumisturvallisuuden arviointiin. Poistumisturvallisuuden arvioinnin yhteydessä pelastusviranomaisen voi velvoittaa toiminnanharjoittajan toteuttamaan poistumiskokeen.

(Säädösperusta: Pelastuslaki 379/2011 20 §)

Poistumiskoe **velvoitetaan toteutettavaksi**, mikäli

- pelastusviranomaisen arvio tiloista poistumiseen tai pelastamiseen kuluva ajasta (*poistumisaikalaskelma*) eroaa toiminnanharjoittajan arviosta tai esittämästä selvityksestä.
- pelastusviranomaisen on tarpeen todentaa tiloista poistumiseen ja henkilökunnan suorittamiin pelastustoimenpiteisiin suunnitellun toimintamallin toimivuus käytännössä ennen poistumisturvallisuuden arvioinnin antamista.

Määräajaksi poistumiskokeen toteuttamiselle annetaan yleensä 3-4 kk.

Poistumiskoe tarkoittaa toiminnanharjoittajan suunnittelemaa ja toteuttamaa, simuloitua/lavastettua tulipalotilannetta, jolla

- osoitetaan tiloista poistumiseen ja henkilökunnan suorittamiin pelastustoimenpiteisiin suunniteltu toimintamalli käytännössä
- todennetaan tiloista poistumiseen ja henkilökunnan suorittamiin pelastustoimenpiteisiin kuuluva aika

Pelastusviranomaisen seuraa poistumiskoetta tarkkailijana.

Poistumiskokeen havaintoja käytetään perusteena pelastusviranomaisen tekemässä poistumisturvallisuuden arvioinnissa.

Poistumiskokeen toteuttaa hoitolaitoksen tai palvelu- ja tukiasumisen kohteen toiminnasta vastaava *toiminnanharjoittaja*. Tässä ohjeessa annetaan yleisohjeita ja neuvoja poistumiskokeen suunnittelusta ja toteutuksesta. Poistumiskoe tulee kuitenkin aina suunnitella ja toteuttaa tapauskohtaisesti.

Ohjeen lopussa on [esimerkki](#) poistumiskokeen suunnitelmasta ja toteutustavasta.

AJä

24.11.2014

Poistumiskokeen tarkoitus ja toteutustapa

Poistumiskoe on perusajatukseltaan samankaltainen kuin *poistumisharjoitus tai pelastusharjoitus*. Näissä harjoituksissa on tarkoituksena **harjoitella** tiloista poistumista ja henkilökunnan suorittamia pelastustoimenpiteitä, **oppia** oikeanlaista toimintaa poistumistilanteissa sekä **tunnistaa** mahdollisia kehittämistarpeita.

Poistumiskoe on suositeltavaa järjestää siten, että sitä *edeltää* poistumiseen ja pelastamiseen liittyvää *suunnittelua, koulutusta ja harjoituksia*. Onnistunut poistumiskoe on osoitus siitä, että toiminnanharjoittaja on suunnitellut poistumis- ja pelastamisjärjestelyt, varautunut tiloissa asuvien/hoidettavien pelastamiseen sekä kouluttanut ja harjoituttanut vaadittavat toimenpiteet henkilökunnalle.

Ohjeita poistumiskokeen suunnitteluun ja järjestämiseen

- Poistumiskoe tulee suunnitella ja toteuttaa annettuun määräaikaan mennessä.
- Poistumiskoe järjestetään pelastusviranomaisen määrittelemällä tavalla. Tarkista pelastusviranomaisen antamasta veloitteesta poistumiskokeen *kohde, sisältö ja laajuus*.
- Ellei muuta ole määrätty, poistumiskoe järjestetään *poistumisen ja pelastamisen kannalta vaikeimman tilanteen* mukaan. Tämä tarkoittaa sitä, että poistuvien/pelastettavien henkilöiden määrä on suurimmillaan ja pelastamiseen käytettävissä olevan henkilökunnan määrä vähimmillään (yleensä yöaikainen tilanne).
- Poistumiskokeen toteuttamisesta kannattaa laatia kirjallinen suunnitelma. Suunnitelmasta on hyvä pyytää pelastusviranomaisen kommentit ennen harjoituksen toteutusta.
- Poistumiskoe tulee järjestää siten, ettei asukkaille/potilaille aiheudu vaaraa. Potilaat/asukkaat voivat osallistua poistumiskokeeseen, mikäli heidän toimintakykynsä on hyvä eli he pystyvät poistumaan omatoimisesti tai ohjattuna, ja tilojen poistumisjärjestelyt perustuvat tähän oletukseen. Mikäli poistuminen vaatii henkilökunnan pelastustoimenpiteitä, tulee asukkaat/potilaat poistumiskokeessa yleensä korvata henkilökunnalla tai muilla henkilöillä, jotka toimivat harjoitusasukkaina tai -potilaina.

AJä

24.11.2014

- Poistumiskokeessa ei tule aiheuttaa todellista hälytystä hätäkeskukseen. Jos kohteessa on automaattinen paloilmoitin, tulee hälytysyhteys hätäkeskukseen irtikytkä poistumiskokeen ajaksi.
- Poistumiskoe tulee järjestää *mahdollisimman autenttiseksi ja todellista tilannetta vastaavaksi*, kuitenkin siten ettei kokeeseen osallistuvien turvallisuus vaarannu. Poistumiskokeen todenmukaisuutta voidaan lisätä muun muassa
 - savukonetta käyttämällä
 - tilat pimentämällä (yöaikaisen tilanteen simulointi)
- Poistumiskokeessa tilojen ja toiminnanharjoittajan sisäiset hälytys- ja pelastustoimenpiteet tehdään kuten todellisessa tilanteessa. Tämä tarkoittaa muun muassa seuraavia asioita:
 - palohälytys tiloissa
 - hälytyksen/palon paikantaminen
 - hälytyskohteeseen siirtyminen
 - lisäavun hälyttäminen, vaarassa olevien varoittaminen
 - alkusammutus (simulointuna)
 - henkilökunnan suorittamat pelastustoimenpiteet (ml. pelastustoimenpiteiden johtaminen)
- Poistumiskokeesta on suositeltavaa laatia raportti, johon kirjataan kokeen kulku ja tehdyt havainnot. Raporttia voidaan käyttää koulutusmateriaalina ja poistumisturvallisuuden kehittämisen työkaluna toiminnanharjoittajan muissa kohteissa.

AJä

24.11.2014

Pelastusviranomaisen osallistuminen poistumiskokeeseen

Pelastusviranomainen voi osallistua poistumiskokeeseen **tarkkailijana**. Poistumiskokeen ajankohta on suositeltavaa sopia yhdessä pelastusviranomaisen kanssa tai jos tämä ei ole mahdollista, on poistumiskokeen ajankohta ilmoitettava pelastusviranomaiselle vähintään 14 vrk ennen poistumiskoetta.

Tavallisesti poistumiskokeeseen **ei osallistu pelastuslaitoksen operatiivisia yksiköitä**. Poistumiskoe liittyy ensisijaisesti toiminnanharjoittajan sisäisiin toimenpiteisiin ennen pelastuslaitoksen saapumista kohteeseen. Pelastuslaitoksen operatiivisten yksiköiden osallistumisesta poistumiskokeeseen sovitaan tarvittaessa erikseen.

Apua poistumiskokeen suunnitteluun ja toteutukseen?

Toiminnanharjoittaja voi harkintansa mukaan käyttää poistumiskokeen suunnittelussa ja toteutuksessa **apuna** kaupallisia asiantuntija- ja koulutuspalveluita tarjoavia yrityksiä. Vastuu hoitolaitosten ja palvelu- ja tukiasumisen poistumisturvallisuudesta ja poistumiskokeen järjestämisestä säilyy silti aina toiminnanharjoittajalla. Toiminnanharjoittajan tulee osallistua kiinteästi poistumiskokeen suunnitteluun ja toteutukseen, vaikka ulkopuolista apua käytettäisiinkin.

Säädösperusteet

Pelastuslaki 379/2011 18 §, 20 §, 21 §, 81 §, 82 §

AJä

24.11.2014

MALLI

Esimerkki poistumiskokeen toteutustavasta ja suunnitelman sisällöstä

Suunnitelma

Poistumiskoe xx.xx.2015

Ajankohta:

xx.xx.2015 klo xx.xx

Kohde:

Palvelutalo X, ryhmäkoti Y, 4.krs

Simuloitu alkutilanne:

Yövuoron mukainen henkilökuntavahvuus palvelutalossa. Ryhmäkodin Y asukashuoneessa 3 syttyy tulipalo (asukkaan vaatteet / petivaatteet).

Tulipalosta aiheutuu voimakas savunmuodostus; savu täyttää huoneen ja alkaa leviätä käytävälle. Asukkaat evakuoitava ryhmäkodista.

Poistumiskokeen keskeyttäminen todellisessa vaaratilanteessa:

Poistumiskoe tulee keskeyttää välittömästi seuraavissa tilanteissa:

- ❖ todellinen palohälytys/tulipalo
- ❖ tapaturma harjoituksen yhteydessä
- ❖ muu vaaratilanne

Harjoitus keskeytetään ilmoittamalla kuuluvasti "TOSIVAARA, harjoitus seis"

Poistumiskokeen toteutus ja rajaukset:

Kuviteltu tulipalo:

*Ryhmäkoti Y, asukashuone 10
tulipalon alku sängyssä (vaatteet, petivaatteet)*

Evakuoitavat tilat:

*Asuhuone 3
Koko ryhmäkoti*

Evakuointipaikka:

Ulos tai ryhmäkoti Z (viereinen palo-osasto)

Soitto hätäkeskukseen simuloidaan harjoituksen johtajan puhelimeen (xxx).

Paloilmoitinjärjestelmän ilmoituksensiirto hätäkeskukseen irtikytetään harjoituksen ajaksi.

AJä

24.11.2014

Asukkaat / potilaat:

10 asukasta. Palvelutalon henkilökunta näyttelee potilaita. Roolit ja tehtäväkuvaukset annetaan tiedoksi hyvissä ajoin ennen harjoitusta.

Potilas	Näyttelijä	Kuvaus
Asukas 1	N.N.	...
Asukas 2	N.N.	...
...	...	

Pelastajat:

Pelastaja	Näyttelijä	Tehtävä ja alkutilanne
Pelastaja 1	X. X.	ryhmäkodin Y yöhoitaja, alkutilanteessa kansliassa
Pelastaja 2	X. X.	ryhmäkodin Z yöhoitaja, alkutilanteessa...

Tarkkailijat ja muut henkilöresurssit:

Tehtävä	Sijoitus	Henkilöt
Tarkkailija / tarkkailijapari 1	Asukashuone 10	M. M. ja N.N.
Tarkkailija / tarkkailijapari 2	Käytävä	M. M. ja N.N.
...	...	...
Harjoituksen johtaja	...	N. N.

Tarvikkeet ja materiaali:

...	X kpl	N. N.
...	X kpl	N. N.
...	...	...

Toimenpiteet ja aikataulu:

Harjoitustilojen tyhjentäminen ja valmistelu	klo xx.xx – xx.xx	N.N.
...	...	...
Palohälytys, harjoitus alkaa	...	N.N.
...	...	N.N.
Harjoitus päättyy	...	N.N.
...	...	N.N.
Harjoituksen purku, tilojen palautus	...	N.N.

